

Nr 112.

Godkänd av första kammaren den 1 april 1927.

Godkänd av andra kammaren den 1 april 1927.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om beredande av möjlighet att förlägga repetitionsskolas båda årskurser till ett och samma läsår.

(Statsutskottets utlåtande nr 50.)

Till Konungen.

Uti två inom riksdagen väckta, likalydande motioner (I: 27 och II: 41) har hemställts, att riksdagen ville besluta hos Eders Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i gällande bestämmelser rörande förläggningen av fortsättningsskolans lärotid, att i sådan repetitionsskola, som avses i § 56 fortsättningsskolestadgan, skolans båda årskurser må kunna förläggas till det läsår, som följer omedelbart efter barnens avgång från den egentliga folkskolan.

Till stöd för sin framställning hava motionärerna andragit följande.

»Enligt § 56 fortsättningsskolestadgan skall för sådana minderåriga, som avgått från egentlig folkskola utan att hava erhållit fullständigt avgångsbetyg enligt § 47 folkskolestadgan, anordnas fortsatt undervisning i syfte att befästa och fullständiga folkskolans lärokurs. Undervisningen ifråga kan anordnas antingen i form av särskild repetitionsskola eller, där barnantalet är synnerligen ringa, i form av gemensam undervisning med den egentliga folkskolans lärjungar. Enligt § 57 samma stadga skall vid den fortsatta undervisningen bestämmelserna i kap. I—V lända till efterrättelse, *i den mån förhållandena sådant medgiva.*

Av nämnda uttryck samt av de i övrigt kortfattade bestämmelserna i kap. VI synes framgå, att en viss rörelsefrihet vore tillförsäkrad skoldistrikten, vad anordningen av den fortsatta undervisningen för här ifrågavarande ungdom beträffar. Skolöverstyrelsen har emellertid ej velat godtaga en sådan

tolkning av § 6 fortsättningsskolestadgan, varigenom repetitionsskola för här ifrågavarande barn anordnades på sådant sätt, att de föreskrivna kurserna förlades till ett och samma läsår. Som exempel härå må anföras, att då Falu stads folkskolestyrelse under år 1926 gick att ordna repetitionsskolefrågan, trodde den sig kunna föreslå en sådan anordning av repetitionsskolan, att första årskursen förlades till höstterminen samma kalenderår, som eleverna meddelats avgång från folkskolan, samt andra årskursen till följande vårtermin. De båda kurserna skulle sålunda fördelas på två skilda kalenderår men samtidigt inrymmas inom ramen av ett och samma läsår, vilken anordning enligt folkskolestyrelsens övertygelse kunde ske utan något som helst intrång på vare sig kurser eller timal.

Som stöd för anordningen ifråga återopade folkskolestyrelsen § 6 av fortsättningsskolestadgan, där det heter, att en årskurs kan förläggas i sin helhet till ett och samma kalenderår eller fördelas på två på varandra följande. Kungl. skolöverstyrelsen ville emellertid icke godtaga denna tolkning av § 6, utan begärde sådan utformning av folkskolestyrelsens förslag, att möjligheten av de båda årskursernas förläggning till ett och samma läsår uteslötes. De av nämnda folkskolestyrelse för repetitionsskolan föreslagna 360 timmarna skulle sålunda, enligt skolöverstyrelsens fordran, fördelas över två läsår.

En sådan anordning av repetitionsskolan synes likväl vara från flera synpunkter ej ändamålsenlig. För en repetitionsskola med de båda årskurserna förlagda till ett och samma läsår kan anföras åtskilliga skäl, vilkas tillbörliga beaktande torde böra föranleda ändringar i gällande bestämmelser. Det bör sålunda bemärkas, att repetitionsskolans elever i allmänhet sakna förmåga att tillägna sig ett större mått av vetande utöver det, som redan under folkskoletiden kunnat bibringas dem. De hava i regel efter några års skolgång inom folkskolans normalklasser överflyttats till hjälpskolan, där de meddelats en med hänsyn till deras »saknad av erforderlig fattningsgåva» lämpad undervisning. Vid avgången från hjälpskolan äro de i regel 14—15 år gamla, och, därest repetitionsskolan skulle utsträckas över två läsår, skulle de bliva 16—17 år gamla, innan skolplikten upphörde.

I regel äro repetitionsskolans elever utgångna från fattiga hem, för vilka den arbetsförtjänst, som de vuxna barnen kunna erhålla, ej sällan är av stor betydelse. Repetitionsskolans utsträckning över två läsår försvårar de ungas inträde i förvärvsarbetet utan att samtidigt kunna skänka dem den teoretiska utbildning, som normalt begåvade barn inom fortsättningsskolan kunna vinna, men vilken utbildning nu ifrågavarande barn redan vid sin avgång från folkskolan enligt § 48 förklarats oförmögna att inhämta.

Vare sig nu ifrågavarande barns fortsatta undervisning sker inom särskild repetitionsskola eller i form av gemensam undervisning med folkskolans lärjungar, böra de båda årskurserna utan någon som helst förlust från undervisningens synpunkt kunna förläggas till ett och samma läsår. En sådan an-

ordning skulle utan tvivel just ur undervisningssynpunkt vara den allra fördelaktigaste. Genom att ett sådant sammanförande av årskurserna ägde rum, skulle även mycket vara vunnet för elevernas tidigare inträde i det praktiska livet med dess möjlighet till självförsörjning. Den invändningen, att det även beträffande här ifrågakommande barn bör gälla, att de genom fortsättningsskoleplikens utsträckande över två läsår i likhet med andra barn böra stå under fortsatt lärareinflytande, borde icke tillmätas avgörande betydelse. Det vill tvärtom synas vara även ur uppfostringssynpunkt värdefullast, att dessa under den egentliga folkskolan i hjälpklasser undervisade barn i så omedelbart sammanhang som möjligt få tillfälle att genomgå repetitionsskolan. Att denna anordnas så, att första årskursen infaller på höstterminen och den andra årskursen under det följande årets vårtermin, ger åt en så organiserad repetitionsskola en koncentration, som otvivelaktigt också för eleverna skulle vara till uteslutande fördel. Att det för skoldistriktet vore till fördel att kunna organisera repetitionsskolan på här berört sätt synes också vara uppenbart.»

Rörande motionerna har riksdagens vederbörande utskott inhämtat yttrande från skolöverstyrelsen, vilket yttrande som bilaga fogats vid statsutskottets utlåtande nr 50.

Motionärens förslag innebär, att i samtliga de fall, där undervisningen är anordnad i enlighet med § 56 i gällande stadgar för fortsättningsskolan, skolans båda årskurser må kunna förläggas till det läsår, som följer omedelbart efter barnens avgång från den egentliga folkskolan. Skolöverstyrelsen förordar för sin del, att kursen för lärjungarna i repetitionsskolan begränsas till ett läsår i de skoldistrikt, där ettårig fortsättningsskolkurs införts för lärjungarna i den egentliga fortsättningsskolan, och framhåller att överstyrelsen redan till Eders Kungl. Maj:t ingivit förslag om författningsändring i enlighet härmed. Däremot förklarar sig överstyrelsen, på anförda skäl, hysa betänkligheter mot att i skoldistrikt, där tvåårig fortsättningsskoleplikt åligger lärjungar, som med godkänt betyg enligt § 47 folkskolestadgan lämnat folkskolan, medgiva fortsättningsskolkursens sammanförande till ett läsår för lärjungar, som avgått från folkskolan enligt § 48 folkskolestadgan.

Välgående skäl hava enligt riksdagens mening av motionärerna anförts för ett frångående av den i samband med 1918 års fortsättningsskolreform fastslagna principen om lärotidens fördelning på två år, i vad gäller den i motionen avsedda fortsättningsskolundervisningen, och det synes riksdagen, att det i många fall — särskilt beträffande städer och stadsläkande samhällen — kan finnas lämpligt och billigt att tillmötesgå krav från kommunernas sida på ifrågavarande undervisnings förläggande till ett läsår. Frågan härom synes emellertid riksdagen böra göras till föremål för utredning från Eders Kungl. Maj:ts sida.

Riksdagen får därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning om sådan ändring i gällande bestämmelser rörande förläggningen av fortsättningsskolans lärotid, att i sådan repetitionsskola, som avses i § 56 fortsättningsskolestadgan, skolans båda årskurser må kunna förläggas till det läsår, som följer omedelbart efter barnens avgång från den egentliga folkskolan.

Stockholm den 1 april 1927.

Med undersätlig vörndnad